

# DE REFORMATIE

## WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men  
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen  
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424  
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES  
Ingezette papierenwijziging B.P.P. no. 6585 verschoot deze uitgeve  
wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling  
Voor het buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar  
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: Het Apostolaat, 4. — Uit de  
Schrift: Advent in afbraak-tijd (Jer. 3:14b, 16). — Kerk-  
leven: De pluriformiteit der kerk i.v.m. de oecumeniciteit,  
6. Het einde van een martelgang. — Op en om 't kerk-  
plein: Ter Synode. — Pop. Wet. Schetsen: Benige bijdra-

gen tot opening der Schriften, 2. — Uit de Historie:  
Vitringa over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden,  
11. — St. u. o. K.: Over de geestelijke verzorging der mi-  
litairen. — Boekbespreking. — Perschoouw. — Persver-  
slag 5e Synodeweek (slot). — Kerknieuws.

herhaling krijgen van de oude geschiedenis: de be-  
lijdenis niet hebben als die hebbende. De belijdenis  
in de safe.

Daar gaat dan straks, zoals men gezegd heeft,  
het Woord de wereld in op het karretje van de kerk.  
Maar de kerk moet nog kerk worden, en de leden der  
kerk hebben vrijheid, dat Woord tot onherkenbaar  
wordens toe te verbasteren.

Voorts: alle nadruk wordt gelegd op het spre-  
ken, het brengen van het Evangelie. Van de betee-  
kenis daarvan doen wij onder geen enkele voorwaar-  
de iets af. Maar nu de levensopenbaring? Want pre-  
diken geschiedt niet slechts door het woord, maar  
ook (en niet het minst) door den wandel. De Apostel  
Petrus zegt tot de vrouwen, wier mannen niet voor  
het Evangelie gewonnen waren: weest uw mannen  
onderdanig, opdat zij mogen gewonnen worden door  
uw wandel zonder Woord (1 Petr. 3:1). Dat is: zoo  
het Evangelie bij uw mannen geen vrucht draagt,  
laat dan uw gedrag hen tot bekeering leiden.

Karl Holl toont aan, <sup>30)</sup> dat de Oude Kerk na den dood  
van Apostelen en Evangelisten geen beroepsmissio-  
narissen kende. Ze kende ook geen zendingsprediking.  
Wie de waarheid wilde hooren, moest komen tot de  
prediking des Woords in de kerk. De apologetische  
literatuur, zegt Tertullianus, werd gelezen door nie-  
mand dan door hen, die al christenen waren, terwijl  
ook zendingsscholen onbekend waren — en toch heeft  
die kerk de wereld veroverd. Waardoor? Door de pu-  
blike verhooren, die de christenen na hun gevang-  
neming om des geloofs wil hadden te ondergaan, door  
hun getuigenis, als ze in de arena ter dood werden  
gebracht. De Oude Kerk kende geen planmatige pro-  
paganda door het woord, maar wel door de daad. Een  
christen viel aanstonds op — hij bekrante zijn deur  
niet bij een keizersfeest, hij ging niet naar circus of  
theater, hij hield zich bij het publike baden, waarbij  
zooveel ongerechtigheid voorviel, aan de grenzen en  
normen door het Woord gesteld; hij gedroeg zich als  
christen in het bijwonen van feestmalen, zoo hij die  
al bijwoonde. De Didaché, Justinus, Tertullianus,  
Clemens, allen leggen er in hun geschriften den na-  
druk op, dat men moet toonen wat het zeggen wil,  
dat de Naam Gods om onzentwil niet gelasterd, maar  
geëerd en geprezen worde: niet liegen, niet ste'en,  
in den handel niet bedriegen, de arbeiders niet  
te kort doen, woord houden, in kuischeid leven,  
luxue vermijden, barmhartigheid beoefenen. Daardoor  
is het gelaat der wereld veranderd.

En hoe zijn de kerken der Afscheiding gegroeid?  
Door machtige, breede Evangelisatie, door straatpre-  
diking, door de instelling van allerlei kerkelijke or-  
ganisaties? Neen. Door in de kerk te doen hooren het  
zuivere Woord Gods, door den arbeid der christelijke  
scholen, door een levensopenbaring, die toonde: wij  
buigen den hals onder het juk van Christus, onzen  
eenigen Meester.

Veel zou er nog te zeggen zijn over de geweldige  
organisatie, voor het apostolaat gereed gemaakt,  
waardoor de onmondigheid der gemeente in de hoog-  
ste mate bevorderd wordt, en het volk van profeten,  
priesters en koningen aan den leiband gaat. Een or-  
ganisatie, bedoeld om te helpen, maar die de verant-  
woordelijkheid der kerkleden verzwaakt en ondermijnt.  
Als tijdelijke voorlichting en leiding aangekon-  
digd — maar hoe komt men er van af? Wie begint met  
voordij, en feitelijke onmondigheid van bevoogden aan-  
vaardt, voor hem is de weg terug uitermate moeilijk.

Dit is het fatale van het aanvankelijk aangenomen  
Ontwerp, dat het uitgaat van „de omstandigheden”,  
niet van het Woord.

P. D.

<sup>30)</sup> Karl Holl, Ges. Aufsätze zur Kirchengeschichte,  
III, 1928, S. 119—124.

<sup>30)</sup> Corpus Reformatorum XXXVIII, Tractatum theol.  
appendix, p. 11, 12.

## HET APOSTOLAAT (IV)

### HOOFDARTIKEL

Confronteeren we nu het apostolaat met de belijde-  
nis, dan zien we een merkwaardige volgorde. Het  
apostolaat gaat voorop. Immers art. 8 spreekt over  
het apostolaat der kerk; eerst artikel 10 over het  
belijden der kerk.

Vanwaar die volgorde? Men heeft beweerd, dat dit  
met opzet gebeurd is, omdat anders de  
„functie” van het apostolaat niet  
genoeg nadruk zou krijgen en licht  
vergeten zou worden. Dit is een van die  
argumenten, welke haast te dwaas zijn om ernstig  
weerlegd te worden. Heeft het gebed minder nadruk  
in de behandeling van den Catechismus, omdat het  
heel achteraan komt, of heet het daar juist het voor-  
naamste stuk der dankbaarheid? En heeft de Weder-  
komst van Christus in de Ned. Geloofsbelijdenis min-  
der nadruk, of dreigt die vergeten te worden, omdat  
eerst het allerlaatste artikel ervan spreekt?

Dr van Ruler zal ons de zaak duidelijk maken.  
Hij schrijft, dat de volgorde apostolaat-belijdenis  
niet alleen te verdedigen is met het oog op de situa-  
tie der kerk (achteraankomende, zou het in de prac-  
tijk worden vergeten) maar het apostolaat is niet een  
onderdeel temidden van andere onderdelen in het  
leven en werken der kerk, maar functie en accent,  
kleur en toon, kern en spits, samenhang en uitzicht  
in alle leeren en werken der kerk. Werpt men hem  
tegen dat er toch eerst een kerk moet zijn, voordat  
men kan zeggen, wat deze kerk in de wereld doet  
en voorts, dat altijd eerst is de gave en dan pas de op-  
gave, dan komt „het diepste in hem in verzet”. Het  
diepste ligt in de praedestinatie, en dat is, waartoe de  
kerk gebruikt wordt; God gebruikt haar in de vol-  
voering van zijn groote eschatologisch-historische be-  
doelingen met zijn wereld. De kerk is niets en heeft  
niets en doet niets, maar zij is in de handen Gods en  
zij wordt door Hem gebruikt. En wanneer werkelijk  
de prediking de kern van het kerk-zijn is, dan moet  
men ook ernst maken met de waarheid, dat de kerk  
het Woord Gods niet in zichzelf mag en kan incor-  
poreren, doch dat zij alleen dienstbaar heeft te zijn  
aan het Woord, dat zijn eigen gang gaat en wil heer-  
schen over de geheele wereld.

Hier komt dus heel de Barthiaansche leer over de  
kerk om den hoek kijken. Wij komen daarop nader terug.  
Maar onstellig is het, dat men op deze wijze het  
apostolaat feitelijk tot het een en het al wil maken.  
Hier wordt in principe het heele artikel 10 over het  
belijden der kerk geschrapt. Want als de vraag, de  
eerste vraag niet meer is: geloof je met het hart  
ter rechtvaardigheid — als b.v. in Romeinen 10:10  
de verhouding van gelooven tot belijden niet meer is  
als die van wortel tot vrucht, maar als de kerk niets  
is en niets heeft en niets doet, en het alleen aankomt  
op het gebruik van Gods, wat is de kerk dan  
nog, en de bekeering, en de heiligmaking, en de kracht  
van de prediking, en de wederbarende en vernieuwen-  
de werking van den Heiligen Geest, en het onder-  
scheid tusschen hem die God dient en hem die God  
niet dient? En wat blijft er zoo van de praedestinatie  
over en van de uitwerking, de verwerkelijking daarvan  
in het leven, en van de belijdenis?

Het Ontwerp, zooals het nu in eerste lezing door

de Synode is aangenomen, zegt, dat de kerk in ge-  
meenschap met de belijdenis der Vaders belijdenis  
doet van de zelfopenbaring van den drieëenigen God.  
Daar zitten we weer midden in de vragen. Wat ver-  
staat men onder de zelfopenbaring van den drieëni-  
gen God? En hoe doet „de kerk” daarvan belijdenis?  
En wat beteekent: in gemeenschap met? Ter Synode  
is gezegd: Wanneer men over het belijden spreekt,  
zijn de Schrift en de belijdenis der Vaders en het  
actuele getuigenis alle drie aan de orde. Dus, is daar  
gezegd, de belijdenis der kerk is identiek met de belijdenis der Vaders.  
Dus belijdt de kerk ook Hoofdstuk I, 7 van de Dordt-  
sche Leerregels. Maar is dat waar? Belijdt de kerk  
dat inderdaad? Ook b.v. de vrijzinnigen, die men toch  
tot „de kerk” blijft rekenen? En, de vraag waarop  
alles aankomt: handhaaft men in de kerk  
ook de belijdenis? Dr van Ruler zegt, ook  
in de particuliere praedestinatie te gelooven. Maar  
als hij de praedestinatie feitelijk en praktisch beperkt  
tot het gebruik van Gods, heeft hij de Dordt-  
sche Leerregels op dit punt volkomen verloochend.

Het apostolaat! En dat toe te schrijven aan een  
kerk, die geloovigen en ongeloovigen, orthodoxen en  
modernen, Woordbelijders en Woordbestrijders beide  
omvat houdt. Het getuigenis der Apostelen typee-  
rend en wezenlijk te achten voor zulk een kerk!  
Is de apostel Paulus tot zijn apostolische roeping  
ingegaan zonder bekeering, zonder diepgaande voorbe-  
reiding, zonder onvoorwaardelijke onderwerping aan  
Gods Woord? En de andere Apostelen? En is Simon  
Petrus, die eens zoo vurig en krachtig belieden had, na  
zijn verloochening niet gebracht tot bekeering, en heeft  
Christus hem na die bekeering niet opnieuw onder-  
vraagd en na Petrus' belijdenis hem niet opnieuw ge-  
mandateerd?

Men spreekt voortdurend over de Vaders, en over  
het belijden der Reformatoren, en over kerk-opnieuw.  
Welnu, wat deed Calvijn in Genève, toen hij de „kerk”  
weer kerk wilde laten zijn? Hij schreef met de andere  
predikanten, aan den Raad der stad (16 Jan. 1537):  
„Daar er groote verdenking en bijna waarschi-  
jelijkheid bestaat, dat meerdere inwoners dezer stad  
zich gansch niet onder het Evangelie hebben ge-  
schaard..... zoo zou het een nuttige zaak zijn, aller-  
eerst te onderscheiden, wie waarlijk bekennen willen,  
leden van de kerk van Jezus Christus te zijn en wie  
niet. Want daar het zelfs noodig kan zijn hen, die  
waarlijk en met recht voor leden onzer kerk gehou-  
den worden, door den ban uit te werpen uit onze ver-  
gadering, des te meer is het noodig, te onderscheiden  
wie men als leden moet aannemen en wie niet”. Dat  
alle inwoners van de stad, zegt Calvijn, te beginnen  
met den Raad zelf, belijdenis doen en rekenschap van  
hun geloof geven..... En, schrijft hij voorts, dit geldt  
dan voor deze ene maal, want dit is de rechte aan-  
vang van een kerk, dat men zie, aan welke leer zich  
ieder houdt.”

Willen de opstellers van het Ontwerp iets derge-  
lijks? Geen sprake van. 't Lijkt er naar, of we een